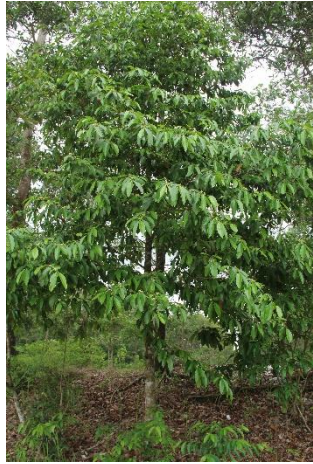

สวนพฤกษศาสตร์ 5-योग

ขันทองพญาบาท

ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Suregada multiflora</i> (A. Juss.) Baill.
ชื่อวงศ์	EUPHORBIACEAE
ชื่ออื่น ๆ	กระดุก, ยายปลวก (ภาคใต้); ขนุนดง (เพชรบูรณ์); ขอบนางนัง (ตรัง); ชัณฑสกร, ช้องรำพัน, สลอดน้ำ (จันทบุรี); ขันทอง (พิจิตร) มะดุก, หมากดุก (ภาคกลาง); ข้าวตาก (กาญจนบุรี); ขุนทอง, คุณทอง (ประจวบคีรีขันธ์); โจ่ง (สุรินทร์); ดูกไทร, ดูกไม้, เหมือดโลด (เลย);
ชื่อสามัญ	False lime
ลักษณะทั่วไป	ไม้ต้นหรือไม้พุ่ม สูงไม่เกิน 15 ม. แยกเพศต่างต้น ทุใบเชื่อมติดกันขนาดเล็ก ร่วงเร็ว ใบเรียงเวียน รูปรีหรือรูปขอบขนาน ยาว 12-15 ซม. แผ่นใบมีจุดโปร่งแสง ช่อดอกแบบช่อกระจุกสั้น ออกตรงข้ามใบ ก้านช่อยาวได้ถึง 1 ซม. ก้านดอกยาว 4-6 มม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เรียงซ้อนเหลื่อม รูปรี ยาว 3-4 มม. ไม่มีกลีบดอก จานฐานดอกเป็นวง มีต่อมกระจาย เกสรเพศผู้จำนวนมาก ยาวเท่า กลีบเลี้ยง อับเรณูติดด้านหลัง เป็นหมันในดอกเพศเมีย รังไข่ 3 ช่อง แต่ละช่องมีออวูล 1 เม็ด ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรแยก 2 แฉก ผลสด ผ่น้ำชั้นในแข็ง จักเป็นพู่สั้น ยาว 2.5-3.5 ซม. แตกเป็น 3 ส่วน มีคอกลิวมลลลา เมล็ดมีเยื่อหุ้มสีขาว
นิเวศวิทยา	พบที่อินเดีย บังกลาเทศ พม่า ภูมิภาคอินโดจีน ในไทยพบทุกภาค ขึ้นตามป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าละเมาะ และชายป่าที่แห้งแล้ง ความสูงไม่เกิน 500 เมตร
ประโยชน์	เนื้อไม้ ใช้แก้ลมพิษ แก้กามโรค เปลือกต้น เป็นยาแก้โรคผิวหนังกลากเกลื้อน ใช้เป็นยาบำรุงเหงือก ทำให้ฟันทน เป็นยาถ่ายและฆ่าพยาธิ รักษาโรคปวดไขข้อ